

Особливості вивчення риторики як дисципліни вільного вибору студента

Зоряна Куньч

Кафедра української мови
Національний університет "Львівська політехніка"
Львів, Україна
zorjana.kunch@gmail.com

Стефанія Руденко

Кафедра української мови
Національний університет "Львівська політехніка"
Львів, Україна
stefania.rudenko1004@gmail.com

The article deals with the current problem of the specificity of students' free choice study. Rhetoric as a science and art of effective and expedient communication is often chosen by students of different specialties, so there are certain features of the teacher's work in the "team" student groups. The problem points of this work are analyzed and their ways of overcoming are outlined.

Ключові слова: риторики, дисципліна вільного вибору студента, комунікативна компетентність, навички комунікації, інтерактивні методи навчання.

ВСТУП

В умовах сучасних глобалізаційних процесів підготовка фахівця будь-якої професії мусить передбачати таку важливу складову, як комунікативна компетентність. Серед навчальних дисциплін, які надають студентам знань, умінь і навичок професійної комунікації, найуніверсальнішою є риторика – наука, яка вивчає закони ефективного і цілеспрямованого комунікативного впливу, розвиває вміння і навички публічного мовлення [4, с. 8]. Цю навчальну дисципліну студенти Національного університету «Львівська політехніка» мають змогу обирати для вивчення серед інших дисциплін вільного вибору, і вони часто залучають риторику до своїх індивідуальних навчальних планів.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Вивчення риторики як дисципліни вільного вибору студента має деякі об'єктивно

зумовлені специфічні особливості, аналіз яких є об'єктом цього дослідження.

Перша особливість – наявність у студентській групі представників різних спеціальностей. Формування навчальної групи відбувається незалежно від того, в якому інституті чи на якій спеціальності навчається студент, тому часто в одній групі з'являються майбутні хіміки й механіки, комп'ютерники і фінансисти, математики й екологи тощо. Робота в такій групі вимагає від викладача насамперед з'ясування очікувань, які бачить перед собою кожен студент, зіставлення їх та винайдення стратегічного напрямку, за яким варто скерувати початковий процес. Наприклад, майбутнього економіста можуть більше цікавити технології ведення переговорів, а в майбутнього інженера-механіка зацікавлення здебільша викликають засади спілкування в колективі та налагодження комунікації між керівником і підлеглими. Завдання викладача в такому разі полягає в тому, щоби звести обидва очікування до єдиного, переконавши студентів у тому, що вивчення загальних риторичних законів та опанування широкими комунікативними вміннями й навичками дасть змогу реалізувати всі ці завдання й досягти успіху в майбутній професійній діяльності.

Друга особливість – різний рівень умотивованості студентів, що певною мірою зумовлено специфікою формування груп вільного вибору. Хоча більшість студентів, безумовно, свідомо обирають дисципліну, яка видається їм цікавою і корисною, однак окремі студенти змушені пристати до тієї групи, де ще залишилися вакантні місця, тому вони або не надто переймаються змістом навчальної

програми обраної дисципліни, або *volens nolens* змушені вивчати дисципліну, яка їм дісталася, хоча вони були налаштовані обрати зовсім іншу дисципліну.

З метою активізації пізнавальної діяльності мало вмотивованих студентів найдоцільніше, на наш погляд, використовувати найширший спектр інтерактивних методів навчання, які мають у своїй основі особистісно орієнтований підхід до студента, спрямовані на розвиток його творчого потенціалу. Застосування методів практичної підготовки і тренінгів не лише дає змогу зацікавлювати студента до вивчення риторики, а й допомагає виробляти у студента такі вміння й навички, як досягнення інформаційної свіжості виступу, логічності розвитку теми, добору і формування аргументації основних положень промови, а також наочності, установлення контакту з аудиторією, використання засобів активізації уваги слухачів; дотримання основних критеріїв культури мови та правил поведінки оратора перед аудиторією [2, с.148].

Студент має навчитися під керівництвом викладача виступати з промовою, взявши для обговорення актуальні питання ораторського мистецтва, які впливають з програмних тем, а також цікаві в сучасних суспільно-політичних умовах проблеми. Актуальними темами для навчальних виступів студентів будь-яких спеціальностей, можуть, до прикладу, бути: «Як досягти впевненості в собі?», «Культура мови оратора: складові успіху», «Чи кожній людині сьогодні потрібна вища освіта?», «Віртуальне середовище сьогодні: корисно чи шкідливо», «Проблема еміграції в Україні: за чи проти», ««Не хочу» – гірше, ніж «не можу»?» та інші. [3, с. 7].

Третя особливість – студенти, які навчаються в одній групі, не знають один одного, часто вони знайомляться безпосередньо на заняттях з риторики. Ця особливість, з одного боку, створює певний психологічний дискомфорт, оскільки студентові доводиться виступати перед малознайомою аудиторією, а з іншого боку, це і перевага, бо таким чином усувається аспект «псування іміджу». Часто-густо студентові простіше виступити перед тими, хто його

зовсім не знає. Тут важливо залучати до обговорення кожного виступу всіх присутніх і використовувати заздалегідь обрані критерії. Кожна промова має бути детально обговорена. У рецензуванні беруть участь і самі студенти, і викладач, який вказує кожному доповідачеві на позитивні риси його виступу та на недоліки, що були притаманні йому цього разу. Зауваження варто ретельно конспектувати, щоби можна було порівняти їх із тими, які буде сформульовано на наступних заняттях, і визначити, наскільки вдалося студентові виправити помічену помилку, що серйозно дисциплінує та активізує студентів [3, с. 9].

ВИСНОВОК

Беручи до уваги специфічні особливості вивчення риторики як дисципліни вільного вибору студента (наявність у студентській групі представників різних спеціальностей, різний рівень умотивованості студентів, присутність на заняттях незнайомих між собою людей), викладач має змогу використати їх на користь навчальному процесові і, залучивши розмаїті методи практичної підготовки і тренінгів, сформувати у студентів стійку комунікативну компетентність.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Г.Вознюк, З.Куньч, «Культура мовлення як невід’ємний аспект курсу риторики для аспірантів», «Інформація, комунікація, суспільство 2017», Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017, с. 287-288.
- [2] Куньч З. Й. «Використання елементів тренінгу під час практичних занять з риторики», «Мова і культура», Науковий журнал, К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014, вип. 17, Т. V (173), с. 143 – 148.
- [3] Kunch Z., Kharchuk L. «The use of training elements during practical courses in rhetoric», «Вісник Львівського університету», серія журналістика, 2017, вип. 42, с. 3-11.
- [4] «Риторика: підручник», Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик, Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018, 496 с.